

**Rodica Nagy (coord.), *Dicționar de analiză a discursului*,
Editura Institutul European, Iași, 2015**

Editura Institutul European a publicat, în cadrul colecției *Dicționare*, lucrarea lexicografică *Dicționar de analiză a discursului*, volum colectiv coordonat de Rodica Nagy, profesor la Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava. La elaborarea lui au mai contribuit Sanda-Maria Ardeleanu, Ioan Oprea, Adriana Gertrude Romede, Angelica Hobjilă, Evelina Graur, Vasile Ilinca, Simona Manolache, Iuliana Apetrii, Raluca Balațchi, Monica Bilăucă, Ioana Crina Coroi, Ana Maria Cozgară, Otilia Ignătescu, Daniela Hăisan, Daniela Marțole, Geta Moroșan, Nicoleta Moroșan, Corina Ifimă, Monica, Cristina Strătilă, Lăcrămioara Cocîrlă, Ana Maria Florescu, Alina Nacu, Adina Telescu și Olga Vermeir. Inițiativa realizării acestei lucrări aparține editurii și domnului profesor Sorin Pârnu de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. De asemenea, dicționarul a fost elaborat cu sprijinul Centrului de Analiza Discursului (CADISS), fondat la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava de către doamna profesor universitar Sanda-Maria Ardeleanu și de regretatul profesor universitar Vasile Dospinescu.

Fiind o disciplină relativ nouă, consacrată abia în a doua jumătate a secolului al XX-lea, puține lucrări lexicografice au fost dedicate domeniului analizei discursului. Acestea aparțin spațiului francez, putându-se menționa scrieri precum *Termes et concepts pour l'analyse du discours*, elaborată de C. Détrie, P. Siblot și B. Verine în 2001 și *Dictionnaire d'analyse du discours*, publicată de Patrick Charaudeau și Dominique Maingueneau în 2002. Așadar, *Dicționarul de analiză a discursului* se înscrie în seria primelor lucrări lexicografice care sistematizează ideile și conceptele propuse de specialiști. El urmează modelul lucrării omonime coordonate de Patrick Charaudeau și Dominique Maingueneau, însă nu constituie o traducere a acesteia. Dacă în acest dicționar autorii francezi își exprimau propria opinie privitoare la analiza discursului, lucrarea de față își propune să fie o sinteză a realizărilor principale ale direcțiilor inițiate de specialiști, fără a urma o ideologie precisă. Această orientare este precizată explicit de coordonatoarea lucrării: „Mai întâi trebuie specificat că, în timp ce aceștia promovează prin dicționarul lor, în primul rând, propriile idei legate de analiza discursului, lucrarea noastră este o sinteză care nu urmează o linie doctrinară, ci încearcă să ofere un număr suficient de mijloace ce pot fi antrenate în analiza discursului, indiferent de condițiile ideologice în care s-ar realiza. În același timp, caracterul sintetic și selectiv a redus în multe cazuri prezentările extinse ale unor idei colaterale din diverși autori căci, în cazul nostru, nu ne aflăm în situația de a iniția o concepție, ci numai în aceea de a fi beneficiari ai mai multor direcții de interpretare”. (Prefață, p. 9) După cum se precizează în prefață, dicționarul conține un număr mai mare de intrări decât în opera specialiștilor francezi, aceasta deoarece s-au folosit și alte surse bibliografice; s-au făcut, de altfel, frecvente trimiteri la conținutul lucrării elaborate de C. Détrie, P. Siblot și B. Verine, în anul 2001. Pe de altă parte, există un număr de articole propuse de autorii dicționarului elaborat la Suceava, ce nu se regăsesc în sursele bibliografice.

Din punctul de vedere al structurii, lucrarea are în componența sa prefața, dicționarul propriu-zis, lista de sigle, bibliografia generală, indicele de nume proprii și o secțiune dedicată numelor de referință menționate în articolele dicționarului. Prefața aduce câteva lămuriri în legătură cu principiile care stau la baza acestei discipline. Sunt definite noțiuni precum *text*, *discurs*, *lingvistica textului* sau *analiza discursului*. Se impune, prin urmare, necesitatea acestor precizări, al căror rol este acela de a familiariza cititorii mai puțin avizați cu obiectul de studiu al domeniului. Lista de sigle cuprinde principalele surse bibliografice utilizate în redactarea

articolelor, iar bibliografia generală are în componența sa titlurile studiilor ce au fost valorificate numai pentru un număr redus de articole. S-a considerat utilă întocmirea unei liste a numelor de referință menționate în articolele dicționarului (*Bio-note*), în care sunt incluse informații privitoare la activitatea științifică a specialiștilor citați, informații ce au în vedere orientarea ideologică, teoriile formulate, precum și lucrările publicate.

Spre deosebire de dicționarele obișnuite, cu caracter mai puțin specializat, articolele se întind pe un spațiu mai larg și nu cuprind definiții cu aspect sintagmatic. Se oferă, mai întâi, o prezentare a noțiunilor în accepția lor generală, iar, dacă este cazul, ele sunt privite din mai multe perspective (pragmatică, semantică, sintactică etc.); în ultimă instanță, explicarea conceptelor se realizează strict din punctul de vedere al domeniului analizei discursului. Atunci când se trece în zona terminologică propriu-zisă, sunt evidențiate cu litere aldine sau cursive conceptele-cheie care intră în relație cu noțiunea definită în articolul respectiv. Dacă un anumit concept nu prezintă o mare relevanță în ceea ce privește disciplina vizată, se fac precizări în legătură cu acest lucru. Cu foarte puține excepții, articolele au un caracter unitar în privința structurii. În prezentarea termenilor, autorii menționează opiniile mai multor specialiști pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra perspectivelor în care au fost privite conceptele. La sfârșitul fiecărui articol, se fac trimiteri la alte cuvinte-titlu cu care noțiunea definită poate fi pusă în relație. Tot la final, apar, în formă siglată, principalele surse bibliografice.

Realizarea unei lucrări lexicografice care să sintetizeze în cuprinsul ei principalele direcții de interpretare și să sistematizeze noțiunile și ideile propuse de specialiști reprezintă un câștig atât pentru lingvistica românească, cât și pentru domeniul analizei discursului în general, dacă se va avea în vedere traducerea ei în limbi de circulație internațională. De asemenea, ea constituie vârful de lance al activității Centrului de Cercetare CADISS, din cadrul Universității „Ștefan cel Mare”, Suceava. Principalii beneficiari sunt studenții și doctoranzii care urmează o specializare în filologie, dicționarul putând constitui un prim ghid în cercetare. Dacă vor fi introduse în cadrul învățământului preuniversitar noțiuni ce țin de analiza discursului, lucrarea poate fi foarte utilă și elevilor, aceasta deoarece conceptele explicate sunt ilustrate prin numeroase exemple. Nu în ultimul rând, trebuie să precizăm faptul că întocmirea unui dicționar este un lucru dificil și că, deși se pot constata mici diferențe în ceea ce privește stilul redactării articolelor, acestea nu prejudiciază unitatea și nici valoarea lucrării.

Magdalena IURESCU

Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava